

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

A. COLLINS

представено на 16 ноември 2023 година¹

Съединени дела C-345/22—C-347/22

Maersk A/S

срещу

Allianz Seguros y Reaseguros SA (C-345/22 и C-347/22)

и

Mapfre España Compañía de Seguros y Reaseguros SA

срещу

MACS Maritime Carrier Shipping GmbH & Co. (C-346/22)

(Преюдициални запитвания, отправени от Audiencia Provincial de Pontevedra (Областен съд Понтеведра, Испания))

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по граждански и търговски дела — Регламент (ЕС) № 1215/2012 — Член 25, параграф 1 — Договор за морски превоз на стоки, удостоверен в коносамент — Клауза за предоставяне на компетентност, включена в коносамента — Противопоставимост на третото лице — приносител на коносамента — Приложим закон — Национална правна уредба, която поставя като изискване клаузата за предоставяне на компетентност да е индивидуално и отделно договорена с третото лице — приносител на коносамента“

Въведение

1. С настоящите преюдициални запитвания Audiencia Provincial de Pontevedra (Областен съд Понтеведра, Испания) иска от Съда насоки относно тълкуването на член 25, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (наричан по-нататък „Регламент „Брюксел Ia“)². Запитванията са отправени в рамките на спорове между Maersk A/S (наричано по-нататък „Maersk“), датски морски превозвач, и Allianz Seguros y Reaseguros SA (наричано по-нататък „Allianz“), испанско застрахователно дружество (по дела C-345/22

¹ Език на оригиналния текст: английски.

² ОВ L 351, 2012 г. стр. 1. Регламент „Брюксел Ia“ заменя Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74) (наричан по-нататък „Регламент „Брюксел I“), който от своя страна заменя Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3), изменена от конвенциите за присъединяване на нови държави членки към споменатата конвенция (наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“).

и C-347/22), и между Mapfre España Compañía de Seguros y Reaseguros SA (наричано по-нататък „Mapfre“), испанско застрахователно дружество, и MACS Maritime Carrier Shipping GmbH & Co. (наричано по-нататък „MACS“), германско транспортно дружество (по дело C-346/22). Всяко от тези дела е образувано по иск за обезщетение за вреди вследствие на частичната загуба на превозвани по море товари. Те поставят въпроси относно условията, при които клауза за предоставяне на компетентност, съдържаща се в договор за морски превоз на стоки, удостоверен в коносамент, може да бъде противопоставена на трето лице, което е придобило впоследствие тези стоки и така е станало трето лице — приносител на този коносамент.

Правна уредба

Правото на Съюза

Брюкселската конвенция

2. Член 17, първа алинея от Брюкселската конвенция гласи:

„Ако една или повече от страните имат местоживеене в договаряща държава и се споразумеят, че съд на договаряща държава или съдилищата на такава държава са компетентни да уредят всеки спор, който е възникнал или може да възникне във връзка с конкретно правоотношение, този съд или съдилища имат изключителна компетентност. Споразумението за избор на съд се сключва:

- а) писмено или за него се съставят писмени доказателства, или
- б) във форма, която съответства на практиката, установена между страните, или
- в) в международната търговия — във форма в съответствие с практиката, която страните познават или е трябвало да познават и която в тази търговска дейност е широко известна и редовно се съблюдава от страните по договори от вида, за които става дума в съответната търговска дейност“.

Регламент „Брюксел I“

3. Съгласно член 23, параграф 1 от Регламент „Брюксел I“:

„Ако страните, една или повече от които имат местоживеене в държава членка, са се договорили, че съд или съдилищата на държава членка са компетентни за разрешаване на всякакви спорове, които са възникнали или които могат да възникнат във връзка с определено правоотношение, този съд или тези съдилища имат компетентност. Тази компетентност е изключителна, освен ако страните са уговорили друго. Споразумението за предоставяне на компетентност се сключва:

- а) писмено или устно, потвърдено с писмени доказателства; или

- б) във форма, която е съобразена с практиките, които страните са установили помежду си; или
- в) в международната търговия, във форма, която е съобразена с обичая, който страните познават или е трябвало да познават и който в тази търговска дейност е широко известен на страните и редовно се съблюдава от страните по договори от вида, приложим в конкретната търговска дейност“.

Регламент „Брюксел Ia“

4. Съображения 15, 19 и 20 от Регламент „Брюксел Ia“ гласят следното:

„(15) Правилата за компетентността следва да са във висока степен предвидими и основани на принципа, че компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника. Винаги следва да е налице компетентност на това основание, освен в няколко ясно определени случаи, когато предметът на спора или автономията на страните обосновава различен свързващ фактор. [...]

[...]

(19) Автономията на страните по договор, различни от застрахователен, потребителски или трудов договор, където се допуска само ограничена автономия при избора на компетентен съд, следва да бъде съблюдавана при условията за изключителните основания за компетентност, предвидени в настоящия регламент.

(20) Когато възниква въпрос за това, дали споразумението относно избора на съд в полза на съд или на съдилища на държава членка е недействително по отношение на материалноправната си действителност, този въпрос следва да се решава съгласно правото на държавата членка на съда или съдилищата, определени в споразумението, включително сътакновителните норми на тази държава членка“.

5. Член 25 от Регламент „Брюксел Ia“, който се намира в раздел 7, озаглавен „Пророгация на компетентност“ от глава II, от своя страна озаглавена „Компетентност“, предвижда:

„1. Ако страните, независимо от местоживеенето им, са се договорили, че съд или съдилищата на държава членка са компетентни за разрешаване на всякакви спорове, които са възникнали или които могат да възникнат във връзка с определено правоотношение, този съд или тези съдилища имат компетентност, освен ако споразумението е недействително по отношение на материалноправната си действителност съгласно правото на тази държава членка. Тази компетентност е изключителна, освен ако страните са уговорили друго. Споразумението за предоставяне на компетентност се сключва:

- а) писмено или устно, потвърдено с писмени доказателства;
- б) във форма, която е съобразена с практиките, които страните са установили помежду си; или

в) в международната търговия, във форма, която е съобразена с обичая, който страните познават или е трябвало да познават и който в тази търговска дейност е широко известен на страните и редовно се съблюдава от страните по договори от вида, приложим в конкретната търговска дейност.

[...]

5. Споразумение за предоставяне на компетентност, което съставлява част от договор, се счита за споразумение, което е независимо от останалите разпоредби на договора.

Действителността на споразумение за предоставяне на компетентност не може да бъде оспорвана единствено на основание недействителността на договора“.

Националното право

6. Съображение XI от преамбюла на Ley 14/2014, de 24 de julio, de Navegación Marítima (Закон 14/2014 за морското корабоплаване, наричан по-нататък „LNM“) от 24 юли 2014 г.³ гласи следното:

„[...]

Глава I съдържа специални правила за подведомственост и компетентност и въз основа на прилагането с предимство в тази област на разпоредбите на международните договори и на правото на Европейския съюз има за цел да бъдат предотвратени установени злоупотреби, като предвижда, че клаузите за предоставяне на компетентност на чуждестранен съд или арбитраж в чужбина, съдържащи се в договори за използване на кораб или в допълнителни договори в областта на корабоплаването, са нищожни, когато не са индивидуално и отделно договорени

[...]“.

7. Член 251 от LNM, озаглавен „Транслативен ефект“, предвижда:

„Прехвърлянето на коносаментата поражда същото действие като предаването на посочените в него стоки, без да се засяга възможността лицето, което неправомерно е било лишено от тези стоки, да предприеме действия в областта на наказателното преследване или с гражданскоправен характер. Приобретателят на коносаментата придобива всички права и искиове на прехвърлителя върху стоките, с изключение на споразуменията в областта на съдебната компетентност и арбитража, за които се изисква съгласието на приобретателя съгласно дял IX, глава I“.

8. Член 468 от LNM, озаглавен „Клаузи за компетентност и арбитраж“, гласи:

„Без да се засягат действащите в Испания международни договори и разпоредбите на правото на [ЕС], клаузите за възлагане на компетентност на чуждестранен съд или арбитраж в чужбина, съдържащи се в договори за използване на кораб или в допълнителни договори в областта на корабоплаването, са нищожни и се считат за несъществуващи, когато не са индивидуално и отделно договорени.

³ BOE, бр. 180 от 25 юли 2014 г., стр. 59193.

По-специално, обстоятелството, че клаузите за възлагане на компетентност или арбитраж са част от разпечатаните условия на посочените в предходния параграф договори, само по себе си не доказва изпълнението на установените в него изисквания“.

Фактите по главните производства и преюдициалните въпроси

Дело C-345/22

9. Maersk Line Perú S.A.C.⁴, като превозвач, и Aguafrrost Perú, като товародател, сключват договор за морски превоз на товари при условия CFR („Стойност и наvlo“), удостоверен с коносамент, издаден на 9 април 2018 г. На обратната страна на коносамента се съдържа клауза за предоставяне на компетентност със следния текст: „[...] Във всички останали случаи настоящият коносамент се урежда и тълкува съгласно разпоредбите на английското право, а произтичащите от него спорове се отнасят за разрешаване до High Court of Justice [(England & Wales) (United Kingdom)] of London [(United Kingdom)] (Висш съд (Англия и Уелс) (Обединено кралство) Лондон, Обединено кралство), като се изключва компетентността на съдилищата на друга държава. Освен това превозвачът може по своя преценка да предяви иск срещу търговеца пред компетентен съд по мястото, където търговецът осъществява дейността си“. Oversea Atlantic Fish S.L. (наричано по-нататък „Oversea“), испански доставчик на риба и морски дарове, придобива превозваните стоки и така става трето лице — приносител на коносамента.

10. Стоките са пристигнали повредени в пристанището по местоназначение. Allianz, като застрахователно дружество, встъпило в правата на Oversea, предявява иск срещу Maersk пред Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Pontevedra (Търговски съд № 3, Понтеведра, Испания) за обезщетение за вреди в размер на 67 449,71 евро⁵.

11. Maersk прави възражение, че испанските съдилища не са компетентни, като се позовава на посочената по-горе клауза за предоставяне на компетентност. С определение от 26 май 2020 г. Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Pontevedra (Търговски съд № 3, Понтеведра) отхвърля това възражение. Maersk подава жалба по вътрешен ред пред този съд срещу посоченото определение. С определение от 2 декември 2020 г. съдът оставя тази жалба без уважение.

12. С решение от 7 юли 2021 г. Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Pontevedra (Търговски съд № 3, Понтеведра) уважава по същество иска на Allianz. Maersk подава въззивна жалба срещу това решение пред запитващата юрисдикция, ограничена до оспорване на компетентността на испанските съдилища. То твърди, че тъй като член 251 от LNM противоречи на правото на Съюза, запитващата юрисдикция е длъжна да приложи член 25 от Регламент „Брюксел Ia“. Следователно клаузата за предоставяне на компетентност е противопоставима на третото лице — приносител на коносамента.

⁴ Maersk Line Perú S.A.C е перуанско дъщерно дружество на Maersk. В настоящото заключение ще наричам и това дъщерно дружество с наименованието „Maersk“.

⁵ В акта за преюдициално запитване се посочва, че искът е предявен преди 31 декември 2020 г.

13. Запитващата юрисдикция изпитва съмнения дали клауза за предоставяне на компетентност като разглежданата в главното производство, за която първоначалните страни по договора за превоз са постигнали съгласие, е противопоставима на трето лице — приносител на коносамента, което не е дало съгласието си за такава клауза нито изрично, нито индивидуално и отделно.

14. Запитващата юрисдикция отбелязва, че „клаузата за предоставяне на компетентност“ е самостоятелно понятие на правото на Съюза. В сектора на международното морско корабоплаване често се използват клаузи за компетентност, така че в съответствие член 25, параграф 1, буква в) от Регламент „Брюксел Ia“ договарящите страни трябва да са знаели за тяхното съществуване. С оглед на това решение *Castelletti*⁶ е в подкрепа на съществуването на презумпцията, че лице, на което е противопоставена такава клауза, е дало съгласието си за нея. Запитващата юрисдикция посочва също, че по естеството си клаузите за предоставяне на компетентност са самостоятелни и отделими. Следователно приложимото по отношение на такива клаузи материално право може да се урежда от правен режим, различен от този за останалата част от договора. Ето защо клауза за предоставяне на компетентност може да е действителна дори ако самият договор се счита за нищожен.

15. Запитващата юрисдикция разяснява, че при включващи клауза за предоставяне на компетентност коносаменти, приобретател на които е трето лице, член 251 от LNM препраща към член 468 от същия закон, който предвижда, че клаузите за предоставяне на компетентност са нищожни, когато не са индивидуално и отделно договорени⁷. Запитващата юрисдикция припомня принципа, установен от Съда в неговото решение *Russ*⁸ и посочен отново в решението му *Coreck*⁹, че „доколкото включената в коносамент клауза за предоставяне на компетентност е действителна съгласно член 17 от [Брюкселската] конвенция в отношенията между превозвача и товародателя, тя е противопоставима на трето лице приносител на коносамент от момента, в който съгласно приложимото национално право приносителят на коносамента встъпи в правата и задълженията на товародателя“. Споменаването на „приложимото национално право“ в този цитат следва да се разбира като позоваване на член 251 от LNM. Тъй като по тази причина е било необходимо страните индивидуално и отделно да договорят клаузата за предоставяне на компетентност, прехвърлянето на произтичащите от коносамента права не е било пълно. Ето защо запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 251 от LNM противоречи на посочения по-горе принцип.

16. Запитващата юрисдикция изтъква също, че националното право, съгласно което би могла да се определи действителността на клаузата за предоставяне на компетентност, може да бъде това на държавата, на която тази клауза предоставя компетентност, а именно Обединеното кралство. В подкрепа на тази теза запитващата юрисдикция се позовава на член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“ и на решения на Съда *Benincasa*¹⁰ и

⁶ Решение от 16 март 1999 г. (C-159/97, EU:C:1999:142).

⁷ Запитващата юрисдикция описва целта на LNM като насочена да гарантира, че клаузите за предоставяне на компетентност и арбитражните клаузи обвързват страните само когато са ги договорили индивидуално и отделно. Това е необходимо, за да се защитят интересите на националните получатели, които са приносители на коносаменти, в които първоначалните страни са включили клауза за компетентност и които са по-слабата страна по договора, по-специално при договори за превози по редовни линии. Да се принудят националните предприятия, товародатели и получатели на стоки, да предявяват искове с малък материален интерес пред чуждестранни съдилища, може да доведе на практика до отслабване на тяхната съдебна защита.

⁸ Решение от 19 юни 1984 г. (71/83, EU:C:1984:217, наричано по-нататък „решение *Russ*“, т. 24).

⁹ Решение от 9 ноември 2000 г. (C-387/98, EU:C:2000:606, наричано по-нататък „решение *Coreck*“, т. 23).

¹⁰ Решение от 3 юли 1997 г. (C-269/95, EU:C:1997:337).

DelayFix¹¹, съгласно които материалноправната действителност на клауза за предоставяне на компетентност трябва да се преценява съгласно правото на държавата членка, чиито съдилища са определени с тази клауза.

17. Ако се приеме, че се прилага член 251 от LNM и че е необходимо да се прецени дали третото лице — приносител на коносамента, е дало съгласието си за клаузата индивидуално и отделно, запитващата юрисдикция иска да установи под каква форма би могло да се предостави това съгласие. Тя счита, че този въпрос се урежда от правото на Съюза, и отбелязва, че доколкото са изпълнени изискванията на член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“, се прилага критерият за презумираното съгласие.

18. Накрая, запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 251 от LNM е съвместим с практиката на Съда, доколкото тази разпоредба предвижда, че докато един правен режим урежда прехвърлянето на коносамент, към съдържащата се в коносамента клауза за предоставяне на компетентност се прилага различен правен режим¹².

19. При тези обстоятелства Audiencia Provincial de Pontevedra (Областен съд Понтеведра) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „(1) Правилото на член 25 от [Регламент „Брюксел Ia“], което предвижда, че недействителността на споразумението за предоставяне на компетентност трябва да се преценява съгласно законодателството на държавата членка, на чиито съдилища страните са предоставили компетентност, обхваща ли в случай като разглеждания в главното производство и въпроса за действителността на разширяването на обхвата на клаузата по отношение на трето лице, което не е страна по договора, в който е включена клаузата?
- (2) В случай на прехвърляне на коносамента на трето лице получател на стоките, което не е участвало в сключването на договора между изпращача и морския превозвач, съвместимо ли е правилото, съдържащо се в член 251 от [LNM], което за противопоставимостта на клаузата на това трето лице изисква клаузата за предоставяне на компетентност да е „индивидуално и отделно“ договорена с него, с член 25 от [Регламент „Брюксел Ia“] и с практиката на Съда относно тълкуването на този член?
- (3) Може ли съгласно правото на ЕС законодателството на държавите членки да предвижда допълнителни изисквания за действителност, за да може включените в коносаменти клаузи за предоставяне на компетентност да пораждат действие спрямо трети лица?
- (4) Правило като съдържащото се в член 251 от [LNM], съгласно което суброгацията на третото лице приносител е само частична, като се изключват клаузите за пророгация на компетентност, предполага ли въвеждане на допълнително изискване за действителност на тези клаузи в противоречие с член 25 от [Регламент „Брюксел Ia“]?”.

¹¹ Решение от 18 ноември 2020 г. (C-519/19, EU:C:2020:933, наричано по-нататък „решение DelayFix“).

¹² Запитващата юрисдикция се позовава на точка 23 от решение Coreck и на заключението на генерален адвокат Alber по дело Coreck (C-387/98, EU:C:2000:157).

Дело C-346/22

20. MACS, като превозвач, и Tunacor Fisheries Ltd, като товародател, сключват договор за морски превоз на стоки при условия CFR („Стойност и навло“), удостоверен с коносамент, издаден на 13 април 2019 г. На обратната страна на коносамента се съдържа следната клауза за предоставяне на компетентност: „[...] Този коносамент се урежда от разпоредбите на английското право, а всички произтичащи от него спорове се отнасят за разрешаване до High Court of Justice [(England & Wales)] of London (Висш съд (Англия и Уелс) Лондон)“. Испанското дружество Fortitude Shipping SL (наричано по-нататък „Fortitude“) придобива разглежданите стоки и така става трето лице — приносител на този коносамент.

21. Стоките са пристигнали повредени в пристанището по местоназначение. Mapfre, като застрахователно дружество, встъпило в правата на Fortitude, предявява иск срещу MACS пред Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Pontevedra (Търговски съд № 3, Понтеведра, Испания) за обезщетение за вреди в размер на 80 187,90 евро¹³.

22. MACS прави възражение, че испанските съдилища не са компетентни, като се позовава на посочената по-горе клауза за компетентност. С определение от 3 май 2020 г. Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Pontevedra (Търговски съд № 3, Понтеведра) приема, че не е компетентен да се произнесе. Mapfre подава жалба пред запитващата юрисдикция срещу посоченото определение. Като се позовава на член 251 от LNM, то изтъква, че клаузата за предоставяне на компетентност не може да се противопостави на Fortitude, тъй като същото нито е било страна по договора за превоз на стоки, нито е участвало в неговото изпълнение. MACS изтъква, че тъй като член 251 от LNM противоречи на правото на Съюза, запитващата юрисдикция е длъжна да приложи член 25 от Регламент „Брюксел Ia“, като така приеме, че клаузата за предоставяне на компетентност е противопоставима на третото лице — приносител на коносамента.

23. Тъй като има същите съмнения като тези по дело C-345/22, запитващата юрисдикция решава да спре производството и да постави на Съда по същество същите преюдициални въпроси като тези по посоченото дело.

Дело C-347/22

24. Maersk, като превозвач, и Aguafrost Perú, като товародател, сключват договор за морски превоз на стоки при условия CFR („Стойност и навло“), удостоверен с коносамент, издаден на 2 август 2018 г. На обратната страна на коносамента се съдържа клауза за предоставяне на компетентност, чийто текст е идентичен на възпроизведения в точка 9 от настоящото заключение. Oversea придобива разглежданите стоки и така става трето лице — приносител на този коносамент.

25. Стоките са пристигнали повредени в пристанището по местоназначение. Allianz, като застрахователно дружество, встъпило в правата на Oversea, предявява иск срещу Maersk пред Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Pontevedra (Търговски съд № 3, Понтеведра, Испания) за обезщетение за вреди в размер на 106 093,65 евро¹⁴.

¹³ В акта за преюдициално запитване се посочва, че искът е предявен преди 31 декември 2020 г.

¹⁴ В акта за преюдициално запитване се посочва, че искът е предявен преди 31 декември 2020 г.

26. Maersk твърди, че испанските съдилища не са компетентни, като се позовава на посочената по-горе клауза за предоставяне на компетентност. С определение от 20 октомври 2020 г. Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Pontevedra (Търговски съд № 3, Понтеведра) отхвърля това възражение.

27. С решение от 9 юли 2021 г. Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Pontevedra (Търговски съд № 3, Понтеведра) уважава по същество иска на Allianz. Maersk подава въззивна жалба срещу това решение пред запитващата юрисдикция, като твърди, че испанските съдилища не са компетентни. Тъй като член 251 от LNM противоречи на правото на Съюза, запитващата юрисдикция е длъжна да приложи член 25 от Регламент „Брюксел Ia“, като така приеме, че клаузата за предоставяне на компетентност е противопоставима на третото лице — приносител на коносаментата.

28. Тъй като има същите съмнения като тези по дело C-345/22, запитващата юрисдикция решава да спре производството и да постави на Съда по същество същите преюдициални въпроси като тези по посоченото дело.

Производството пред Съда

29. С решение от 15 юли 2022 г. председателят на Съда съединява дела C-345/22, C-346/22 и C-347/22 за целите на писмената и устната фаза на производството и на съдебното решение.

30. Писмени становища представят страните в главното производство, испанското правителство и Европейската комисия.

Правен анализ

Предварителни бележки

31. Споразумението за оттеглянето на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия¹⁵ (наричано по-нататък „Споразумението за оттегляне“) е прието на 17 октомври 2019 г. и влиза в сила на 1 февруари 2020 г. Съгласно член 67, параграф 1, буква а) от Споразумението за оттегляне, който е озаглавен „Компетентност, признаване и изпълнение на съдебни решения и свързано с това сътрудничество между централните органи“, разпоредбите относно компетентността от Регламент „Брюксел Ia“ се прилагат както в Обединеното кралство, така и в държавите членки в ситуации, засягащи Обединеното кралство, по отношение на съдебни производства, образувани преди края на преходния период, предвиден в член 126 от Споразумението за оттегляне.

32. Настоящите дела се отнасят до клаузи, чиято цел е да се предостави компетентност на съдилищата на Обединеното кралство. От актовете за преюдициално запитване е видно, че исквете в главните производства са предявени преди 31 декември 2020 г. — датата, на която изтича преходният период, предвиден в член 126 от Споразумението за оттегляне.

¹⁵ ОВ L 29, 2020 г., стр. 7.

Както правилно отбелязват испанското правителство и Комисията, за разрешаването на споровете, предмет на актовете за преюдициално запитване, е необходимо тълкуване на Регламент „Брюксел Ia“.

По първия въпрос

33. С първия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се определи дали разпоредбата на член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“, според която материалноправната действителност на клауза за предоставяне на компетентност да се преценява съгласно правото на държавата членка на съда или съдилищата, определени в тази клауза, се прилага към противопоставимостта на клауза за предоставяне на компетентност, включена в коносамент, по отношение на трето лице — приносител на този коносамент.

34. Член 25 от Регламент „Брюксел Ia“ урежда споразуменията, с които страните по договор предоставят компетентност на съд или съдилищата на държава членка за разрешаване на всякакви настоящи и бъдещи спорове, които могат да възникнат между тях¹⁶. Понятието „споразумение за предоставяне на компетентност“, което е самостоятелно понятие на правото на Съюза, трябва да се тълкува така, че да се осигури пълното действие на принципа на автономия на волята, на който се основава член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“¹⁷.

35. Сравнението със съответните разпоредби на Брюкселската конвенция и на Регламент „Брюксел I“ разкрива промените в член 25 от Регламент „Брюксел Ia“ по отношение на клаузите за предоставяне на компетентност. Първо, той „зоставя изискването поне една от страните да има местоживее в държава членка¹⁸. Второ, член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“ съдържа нова единна стълкновителна норма, съгласно която материалноправната действителност на клауза за предоставяне на компетентност трябва да се преценява в съответствие с правото на държавата членка на съдилищата, определени с тази клауза, което, както се посочва в съображение 20 от този регламент, включва „стълкновителните норми на тази държава членка“¹⁹. Отбелязвам, че тази нова норма се прилага, когато въпросът за материалноправната действителност е повдигнат както пред определения в клаузата за предоставяне на компетентност съд, така и пред всеки друг съд на държава членка, сезиран

¹⁶ Често описвано като „споразумение за избор на съд“ или „клауза за предоставяне на компетентност“.

¹⁷ Решение *DelayFix* (т. 38 и цитираната съдебна практика).

¹⁸ Единственото изискване, което продължава да е налице, е страните да изберат съд, който се намира в държава членка.

¹⁹ От обяснителния меморандум на предложението на Комисията за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (COM(2010) 748 окончателен, стр. 9) е видно, че законодателят е възнамерявал да приведе текста на тази разпоредба в съответствие с член 5 от Хагската конвенция от 30 юни 2005 г. за споразуменията относно избор на съд, с цел да се улесни присъединяването към Конвенцията от страна на Европейския съюз (за текста на Конвенцията вж. ОВ L 133, 2009 г., стр. 3). Съгласно член 5, параграф 1 „[с]ъдът или съдилищата на договаряща държава, посочени в споразумение за избор на съд с изключителна компетентност, са компетентни за решаването на спор, по отношение на който се прилага това споразумение, освен ако споразумението е нищожно съгласно правото на тази държава“. Следователно новата стълкновителна норма трябва да се тълкува в светлината на еквивалентната норма на Конвенцията за споразуменията относно избор на съд. В този контекст вж. *Hartley, T., M. Dogauchi. Explanatory Report*, достъпно на <https://assets.hcch.net/upload/expl37final.pdf>.

в нарушение на тази клауза²⁰. Трето, член 25, параграф 5 от Регламент „Брюксел Ia“ предвижда възможност клаузите за предоставяне на компетентност да бъдат отделени от останалите договорни клаузи²¹.

36. Нито член 25 от Регламент „Брюксел Ia“, нито някоя друга негова разпоредба урежда изрично последиците от клаузите за предоставяне на компетентност по отношение на трети лица, и по-специално на лица, различни от страните по първоначалния договор, за които се отнася клаузата за предоставяне на компетентност и които впоследствие стават страни по този договор по силата на прехвърляне или на друго споразумение²². Според Съда записаната в договор клауза, с която се учредява компетентност, може по принцип да произвежда последици единствено в отношенията между първоначалните страни по договора²³. За да може една такава клауза да бъде противопоставима на трето лице, по принцип е необходимо то да е дало своето съгласие в това отношение²⁴. Този подход е в съответствие с предходната практика на Съда относно член 17 от Брюкселската конвенция и относно член 23, параграф 1 от Регламент „Брюксел I“²⁵.

37. Член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“ се прилага в случаите, в които страните „са се договорили“ за компетентния съд. Както следва от съображение 15 от този регламент, това съвпадение на волята на страните оправдава даденото предимство, в името на принципа на автономия на волята, на техния избор на юрисдикция²⁶. Съдът постановява съответно, че член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“ налага на сезирания съд задължението да разгледа *in limine litis* дали клаузата за предоставяне на компетентност действително е била предмет на съгласие между страните, наличието на което трябва да е изразено ясно и точно, като формалните изисквания по посочената разпоредба имат за цел да се установи наличието на съгласие между тези страни²⁷.

38. В няколко решения относно тълкуването на член 17 от Брюкселската конвенция, постановени в рамките на спорове относно договори за услуги в областта на морския превоз, Съдът все пак признава, че съдържаща се в коносамент клауза за предоставяне на компетентност е противопоставима на трета страна по договора. Такава противопоставимост е налице, когато тази клауза е приета за валидна между превозвача и

²⁰ Вж. *Nuyts*, A. *La refonte du règlement Bruxelles I*. — *Rev. Crit. DIP*, 2013, р. 56. Ако материалноправната действителност на клаузите за предоставяне на компетентност се оспорваше в главното производство, което, изглежда, не е така в случая, испанските съдилища щяха да се произнесат по този въпрос, като приложат правото на Обединеното кралство, включително съдебните норми на същата държава. Съдилищата на държавата членка, пред които е образувано производство в нарушение на клауза за предоставяне на компетентност, могат обаче да се произнасят по материалноправната действителност на тази клауза, докато определеният съд не бъде сезиран. След като една от страните сезира съд на определената в клаузата държава членка, член 31, параграф 2 от Регламент „Брюксел Ia“ изисква от съдилищата на другите държави членки да спрат всяко образувано пред тях производство.

²¹ Практиката на Съда вече е признала отделимостта на такива клаузи: вж. решение от 3 юли 1997 г., *Benincasa* (C-269/95, EU:C:1997:337, т. 25).

²² Вж. в това отношение точка 40 от решение *DelayFix*, която гласи, че „член 25, параграф 1 от [Регламент „Брюксел Ia“] не уточнява дали клауза, с която се възлага компетентност, може, освен към страните по договора, да се прилага и към трето лице, страна по последващ договор и правоприемник изцяло или частично на правата и задълженията на една от страните по първоначалния договор“.

²³ Решение *DelayFix* (т. 42 и цитираната съдебна практика).

²⁴ Решение от 21 май 2015 г., *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, наричано по-нататък „решение *CDC Hydrogen Peroxide*“, т. 64 и цитираната съдебна практика).

²⁵ Решения от 20 февруари 1997 г., *MSG* (C-106/95, EU:C:1997:70, т. 15 и 17), от 16 март 1999 г., *Castelletti* (C-159/97, EU:C:1999:142, т. 19 и 34), и от 7 февруари 2013 г., *Refcomp* (C-543/10, EU:C:2013:62, наричано по-нататък „решение *Refcomp*“, т. 26—29).

²⁶ Що се отнася до член 23, параграф 1 от Регламент „Брюксел I“, вж. в това отношение решение *Refcomp* (т. 26).

²⁷ Решение *DelayFix* (т. 41 и цитираната съдебна практика). Регламент „Брюксел Ia“ урежда формалната действителност на клаузите за предоставяне на компетентност. Държавите членки нямат право да определят допълнителни формални изисквания, нито да изменят или да не прилагат изискванията, предвидени в член 25, параграф 1 от този регламент (вж. в това отношение решение от 24 юни 1981 г., *Elefanten Schuh*, 150/80, EU:C:1981:148, т. 26).

товародателя²⁸ и по силата на приложимото национално право третото лице — приносител, встъпва в правата и задълженията на товародателя с придобиването на коносамента от своя страна²⁹. Според Съда в такъв случай не е необходимо да се проверява дали третото лице — приносител на коносамента, е дало съгласието си за съдържащата се в първоначалния договор клауза за предоставяне на компетентност. Придобиването на коносамента не може да доведе до предоставяне на повече права на третото лице, отколкото тези, от които се е ползвал товародателят. Така третото лице придобива всички права по коносамента и едновременно с това поема всички задължения, съдържащи се в него, включително клаузата за предоставяне на компетентност³⁰. Когато приложимото национално право не предвижда такова правоприемство, сезираната юрисдикция трябва да провери наличието на съгласие от страна на това трето лице по отношение на клаузата, с която се учредява компетентност³¹.

39. В решение Refcomp, което се отнася до тълкуването на член 23, параграф 1 от Регламент „Брюксел I“, Съдът уточнява, че значението на посочената по-горе съдебна практика трябва да бъде преценявано, като се има предвид много специфичният характер на коносаментите, описани като „международ[ни] търговски акт[ове], предназначен[и] за уреждане на правоотношение, в което участват поне три лица, а именно морският превозвач, изпращачът на стоките или товародателят, и получателят на стоките“, и „прехвърлим[и] ценн[и] книг[и], позволяващ[и] на собственика да прехвърля стоките по време на техния превоз на приобретател, който става носител на всички права и задължения на товародателя по отношение на превозвача“³². Именно с оглед на това правоотношение на правоприемство между товародателя и третото лице — приносител на коносамента, последният е обвързан от клаузата за предоставяне на компетентност, съдържаща се в този коносамент. Съдът е приел, че тази съдебна практика не е приложима при условията по това дело, тъй като се отнася до клауза за предоставяне на компетентност, която производителят и първият купувач на стоките са договорили като част от поредица от договори за прехвърляне на собственост върху стоки³³.

40. Впоследствие Съдът възприема по-малко ограничителен подход и прилага съдебната практика, която е развил в контекста на коносаментите, към други договори.

41. Решение CDC Hydrogen Peroxide се отнася до тълкуването по-специално на член 23 от Регламент „Брюксел I“. Белгийско дружество, учредено с цел предявяване на искове за обезщетение за вреди от страна на предприятия, засегнати от картел, предявява пред германски съд искове за предоставяне на информация и обезщетение за вреди срещу няколко дружества, регистрирани в различни държави членки, участвали в нарушение на

²⁸ По настоящите дела нищо не сочи, че клаузите за предоставяне на компетентност са недействителни между превозвачите и товародателите.

²⁹ Решение Russ (т. 24), решение от 16 март 1999 г., Castelletti (C-159/97, EU:C:1999:142, т. 41), и решение Coreck (т. 23).

³⁰ Решение Coreck (т. 25 и цитираната съдебна практика).

³¹ Решение Coreck (т. 26).

³² Решение Refcomp (т. 35).

³³ В точка 37 от решение Refcomp Съдът е приел, че при една поредица от договори за прехвърляне на собственост отношението на правоприемство между първоначалния и вторичния приобретател, а именно третото лице, което в края на поредицата от договори придобива стоките, не се разглежда само като прехвърляне на един-единствен договор, както и на всички предвидени в него права и задължения. Договорните задължения на страните могат да бъдат различни във всеки отделен договор, така че правата, на които вторичният приобретател може да се позове срещу непосредствения продавач, не са непременно същите като тези, които производителят е приел в договора си с първия купувач. В точка 38 от това решение Съдът заключава, че последиците от прехвърлянето на коносамент на трето лице не се прилагат в областта на договорите за прехвърляне на собственост върху стоки, тъй като законодателствата на държавите членки разглеждат по различен начин естеството на отношенията между производител и вторичен приобретател.

член 101 ДФЕС. Като се позовава на решение *Coreck*, Съдът приема, че „[в]същност само в случай че съгласно приложимото към спора по същество национално право, определено в приложение на нормите на международното частно право на сезирания съд, третото лице е встъпило във всички права и задължения на първоначалния съдоговорител, клаузата за предоставяне на компетентност, с която това трето лице не се е съгласило, все пак би могла да му бъде противопоставена“³⁴.

42. Съдът е следвал същия подход в решение *Profit Investment SIM*³⁵, в което приема, че клауза за предоставяне на компетентност, съдържаща се в проспект за емисия облигации, може да се противопостави на трето лице, което е придобило ценните книжа от финансов посредник, ако се установи *inter alia*, че „като записва ценните книжа на вторичния пазар, третото лице встъпва по силата на приложимото национално право във всички свързани с тях права и задължения на финансовия посредник“.

43. В решение *DelayFix* се поставя въпросът дали *Ryanair* може да противопостави на *DelayFix*, дружество, което извършва дейност по събиране на вземанията на пътниците във въздушния транспорт, клауза за предоставяне на компетентност, съдържаща се в договор за превоз, сключен между него и пътник, който е прехвърлил вземането си на *DelayFix*, тъй като това дружество не се е съгласило с клаузата за предоставяне на компетентност. В точка 47 от това решение Съдът е приел, че противопоставимостта на клаузата за предоставяне на компетентност е възможна само в случай че *DelayFix* — третото лице — е встъпило в правата и задълженията на първоначалния съдоговорител, в случая — пътника, „съгласно приложимото към спора по същество национално право“.

44. От практиката на Съда следва, че от гледна точка на правото на Съюза клауза за предоставяне на компетентност, договорена между превозвач и товародател в коносамент, би могла да се противопостави на трето лице — приносител на този коносамент, когато последното е дало съгласието си за тази клауза или е встъпило в правата и задълженията на товародателя³⁶. Въпросът дали третото лице е встъпило в правата и задълженията на товародателя с придобиването на коносамента, трябва да се реши чрез позоваване на националното право. Както правилно изтъкват *Allianz*, *Marfre* и испанското правителство, това национално материално право е националното материално право, определено в приложение на нормите на международното частно право на сезирания със спора съд³⁷.

45. Изглежда, че в точка 47 от решение *DelayFix* е следван същият подход, когато чрез цитиране на точка 65 от решение *CDC Hydrogen Peroxide*, която от своя страна препраща към точка 30 от решение *Coreck*, е направено позоваване на „националното материално право“. Когато се произнася по този въпрос в точка 63 и в диспозитива на това решение, Съдът, изглежда, променя позицията си, като приема, че въпросът дали дружеството за събиране на вземания е встъпило във всички права и задължения на първоначалния съдоговорител, трябва да се реши с оглед на „правото на държавата [членка], чиито съдилища са определени в [клаузата за предоставяне на компетентност]“.

³⁴ Решение *CDC Hydrogen Peroxide* (т. 65).

³⁵ Решение от 20 април 2016 г. (C-366/13, EU:C:2016:282, т. 37).

³⁶ При положение че клаузата за предоставяне на компетентност е валидна между превозвача и товародателя, което не се оспорва по настоящите дела.

³⁷ Решения *Coreck* (т. 30) и *CDC Hydrogen Peroxide* (т. 65).

46. Този подход поражда следните три трудности, поради което не го препоръчам на Съда³⁸.

47. Първо, от точка 45 от настоящото заключение следва, че мотивите на решение DelayFix са непоследователни, ако не и откровено противоречиви. Не може да се претендира, че се следва установената практика на Съда, обобщена в точка 44 от настоящото заключение, съгласно която правото, уреждащо въпроса дали третото лице встъпва в правата и задълженията на товародателя чрез придобиване на коносаментата, е националното материално право, определено в приложение на нормите на международното частно право на сезирания със спора съд, само за да се направи заключение, че вместо това се прилага правото на държавата членка, посочена в клаузата за предоставяне на компетентност.

48. Второ, считам, че подходът, възприет в точка 63 и в диспозитива на решение DelayFix, не се ограничава до изясняване или нюансиране на решения Coreck и CDC Hydrogen Peroxide на Съда³⁹. Освен ако не става въпрос за обикновена техническа грешка — възможност, която не изключвам, както обяснявам в точка 50 от настоящото заключение — този подход явно се отклонява от предходните решения. Макар Съдът да не е непременно обвързан от предходната си практика и със сигурност да може да я адаптира, за да отчете например развитието на приложимите правни норми или наличието на нови елементи, е учудващо, че решение DelayFix не съдържа никакво обяснение относно промяната на позицията му по отношение на приложимото национално право.

49. Трето, подходът, съдържащ се в точка 63 и в диспозитива на решение DelayFix, би могъл да се тълкува в смисъл, че стълкновителната норма, която член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“ въвежда във връзка с материалноправната действителност на клаузата за предоставяне на компетентност, урежда прехвърлянето на трети лица на правата и задълженията на страната по първоначалния договор. В точки 54—56 от настоящото заключение се обяснява защо считам, че Съдът не може да приеме това тълкуване.

50. С оглед на съображенията, изложени в точки 48—62 от решение DelayFix, не изключвам намерението на Съда да се позове на правото на държавата на съдилищата, определени в клаузата за предоставяне на компетентност, при разглеждането на валидността на тази клауза между първоначалните страни по договора, а именно авиокомпанията и пътника. В този случай позоваването на споменатата правна уредба в точка 63 и в диспозитива на решението било единствено техническа грешка.

51. Според мен три причини обясняват защо, независимо от въведените в член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“ промени, изведените от съдебната практика принципи за тълкуване на член 17, първа алинея от Брюкселската конвенция и на член 23, параграф 1 от Регламент „Брюксел I“, на които се позовават точки 38, 39 и 41—44 от настоящото заключение, продължават да се прилагат.

³⁸ За критика на решение DelayFix вж. *Larribère*, L. Note sous CJUE, 18 novembre 2020, Ryanair DAC c. DelayFix, aff. C-519/19. — *Journal du droit international*, 2021, p. 1043, и *Włodkiewicz*, B. The Enforceability of a Jurisdiction Clause against an Assignee. — *Journal of European Consumer and Market Law*, 2021, p. 206.

³⁹ Вж. точка 44 от настоящото заключение.

52. Най-напред ще отбележа, че Съдът е постановил, че доколкото член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“ е заменил с почти идентичен текст член 23, параграф 1 от Регламент „Брюксел I“, неговото тълкуване на втората от тези разпоредби важи и за първата⁴⁰.

53. Второ, считам, че премахването на изискването поне една от страните да има местоживеење в държава членка, има за цел основно да укрепи автономията на волята на страните да изберат компетентния съд или съдилища, и не се отразява на прилагането или действието на клаузите за предоставяне на компетентност по отношение на трети лица.

54. Накрая (което, изглежда, е основният аспект на първия преюдициален въпрос), съгласна съм с испанското правителство и с Комисията, че новата стълкновителна норма, която предвижда, че материалноправната действителност на клаузата за предоставяне на компетентност трябва да се определя от правото на държавата членка на съда или съдилищата, определени в тази клауза, няма за цел да уреди последиците от клаузите за предоставяне на компетентност по отношение на трети лица, и по-специално въпроса дали третото лице, което не е страна по първоначалния договор, е встъпило в правата и задълженията на първоначалния съдоговорител.

55. В това отношение споделям изглеждащата единодушна гледна точка на доктрината, че понятието „материалноправна действителност“, съдържащо се в член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“, обхваща материалноправната действителност на клауза за предоставяне на компетентност, когато тя се оспорва поради своята недействителност, включително поради грешка, представяне на погрешни данни, насилие, измама или липса на представителна власт или на дееспособност⁴¹. В своя Обяснителен доклад към Хагската конвенция от 30 юни 2005 г. за споразуменията относно избор на съд проф. Hartley и проф. Dogauchi споделят тази теза в коментара си относно член 5, първа алинея от тази конвенция по следния начин: „Разпоредбата за „недействителност“ се прилага само по отношение на материалноправни (но не и формални) основания за недействителност“ и „се отнася главно до общопризнати основания, като измама, грешка, представяне на погрешни данни, принуда, недееспособност“⁴².

56. От това следва, че последиците от клаузите за предоставяне на компетентност за трети лица не попадат в обхвата на понятието „материалноправна действителност“, съдържащо се в член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“⁴³. Действителността на клауза за предоставяне на компетентност и нейната приложимост или противопоставимост спрямо трети лица са отделни и различни въпроси.

⁴⁰ Вж. в това отношение решение от 24 ноември 2022 г., *Tilman* (C-358/21, EU:C:2022:923, т. 34). Съдът се е произнесъл по същия начин и по отношение на член 17, първа алинея от Брюкселската конвенция и член 23, параграф 1 от Регламент „Брюксел I“, които имат почти идентичен текст (вж. по-специално решение *Refcomp*, т. 18 и 19).

⁴¹ Вж. *inter alia*, *Ahmed*, M. The Validity of Choice of Court Agreements in International Commercial Contracts under the Hague Choice of Court Convention and the Brussels Ia Regulation. — In: *Furmston*, M. (ed.). *The Future of the Law of Contract*. Informa Law, Routledge 2020, No 4, p. 217, *Fallon*, M., S. Francq. L'incidence de l'entrée en vigueur de la Convention de La Haye de 2005 sur les accords d'élection de sur l'article 25 du règlement Bruxelles Ibis. — J.T., 2016, No 22 p. 169, *Hartley*, T. Choice-of-court agreement under the European and international instruments. Oxford: Oxford University Press, 2013, No 7.05, 130—131, *Musseva*, B. Opposability of choice-of-court agreements against third parties under the Hague choice-of-court Convention and Brussels Ibis Regulation, p. 76, достъпно на <https://www.prf.unze.ba/Docs/Anali/Analibr18god9/4.pdf>; *Ratković*, T., D. Zgrabljic Rotar. Choice-of-Court Agreements under the Brussels I Regulation (Recast). — *Journal of Private International Law*, Vol. 9, 2013, 253—255.

⁴² Вж. бележка под линия 19 от настоящото заключение, Обяснителен доклад (т. 126).

⁴³ Също така това понятие не включва тълкуването на клауза за предоставяне на компетентност (в това отношение вж. решение от 3 юли 1997 г., *Benincasa*, C-269/95, EU:C:1997:337, т. 31 и цитираната съдебна практика). Що се отнася до изисквания за действителност на клаузата по отношение на формата, в член 25, параграфи 1 и 2 от Регламент „Брюксел Ia“ те са определени така, че да не оставят възможност за прилагане на националното право, включително стълкновителните норми.

57. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на първия въпрос, че член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“ трябва да се тълкува в смисъл, че клауза за предоставяне на компетентност, която е договорена между превозвач и товародател и е включена в коносамент, може да се противопостави на трето лице — приносител на коносамента, ако при придобиването на коносамента то е встъпило в правата и задълженията на товародателя. Сезираният със спора съд следва да отговори на този въпрос в съответствие с националното материално право, определено в приложение на нормите на неговото международно частно право. Прогласеното в тази разпоредба правило, че материалноправната действителност на клауза за предоставяне на компетентност трябва да се преценява съгласно правото на държавата членка на съда или съдилищата, определени в тази клауза, не урежда противопоставимостта на включената в коносамент клауза за предоставяне на компетентност по отношение на трето лице — приносител на посочения коносамент.

По втория, третия и четвъртия въпрос

58. С втория, третия и четвъртия си въпрос, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“ трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, по силата на която трето лице по договор за морски превоз на стоки, сключен между превозвач и товародател, което придобива коносамента, удостоверяващ този договор, встъпва във всички права и задължения на товародателя, с изключение на включената в него клауза за предоставяне на компетентност, която може да му бъде противопоставена само ако е индивидуално и отделно договорена от него.

59. От анализа на първия преюдициален въпрос следва, че според това, което изглежда да е правилното тълкуване на член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“, включена в коносамент клауза за предоставяне на компетентност може да се противопостави на третото лице — приносител на коносамента, ако тази клауза е приета за валидна между превозвача и товародателя и съгласно приложимото национално право с придобиването на коносамента третото лице е встъпило в правата и задълженията на товародателя. В този случай не е необходимо да се проверява съгласието на третото лице — приносител, с клаузата за предоставяне на компетентност.

60. Разбирам преюдициалните запитвания в смисъл, че запитващата юрисдикция изхожда от тезата, че към този въпрос се прилага испанското право, а именно член 251 от LNM във връзка с член 468 от него⁴⁴. Разгледани заедно, тези две разпоредби, изглежда, сочат, че трето лице, което придобива коносамент, встъпва във всички права и искове на товародателя по отношение на стоките, с изключение на тези, които произтичат от клауза за предоставяне на компетентност. Тази клауза е действителна само ако е индивидуално и отделно договорена от третото лице — приносител на коносамента.

61. Противно на позицията на Allianz, Mapfre и испанското правителство, споделям становището на Комисията, че тази национална правна уредба води до заобикаляне на член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“, както е тълкуван в практиката на Съда, и следователно е в противоречие с него.

⁴⁴ Allianz и Mapfre изразяват същото становище. Maersk поддържа, че стълковителните норми на испанското право препращат към перуанския закон.

62. Отбелязвам обаче, че член 468 от LNM уточнява, че той се прилага, „[б]ез да се засягат [...] разпоредбите на правото на [Съюза]“⁴⁵. С оглед на тази резерва, в становището си испанското правителство тълкува въпросната разпоредба, разглеждана „изолирано“ — като приложима само към клаузите за предоставяне на компетентност, които не са обхванати от член 25 от Регламент „Брюксел Ia“, и по-специално тези, с които се предоставя компетентност на съдилищата на трети държави. Запитващата юрисдикция поддържа също така, че правилото на член 468 от LNM не се прилага, ако клаузата за компетентност предоставя компетентност на съдилищата на държава членка.

63. В това отношение припомням, че запитващата юрисдикция е длъжна да тълкува националното право в съответствие с правото на Съюза. Следователно, ако предвидената в член 468 от LNM резерва позволява на запитващата юрисдикция да тълкува разглежданата национална правна уредба в съответствие с член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“, както е тълкуван в практиката на Съда, без това тълкуване да е *contra legem* по отношение на испанското право, което запитващата юрисдикция следва да провери, това разрешение следва да бъде прието.

64. Ето защо предлагам на Съда да отговори на втория, третия и четвъртия въпрос, че член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“ трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, по силата на която трето лице по договор за морски превоз на стоки, сключен между превозвач и товародател, което придобива коносамента, удостоверяващ този договор, встъпва във всички права и задължения на товародателя, с изключение на включената в него клауза за предоставяне на компетентност, която може да му бъде противопоставена само ако е договорена индивидуално и отделно от него.

Заключение

65. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Audiencia Provincial de Pontevedra (Областен съд Понтеведра, Испания) преюдициални въпроси по следния начин:

„1) Член 25, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела

трябва да се тълкува в смисъл, че клауза за предоставяне на компетентност, която е договорена между превозвач и товародател и е включена в коносамент, може да се противопостави на трето лице — приносител на коносамента, ако при придобиването на коносамента то е встъпило в правата и задълженията на товародателя. Сезираният със спора съд следва да отговори на този въпрос в съответствие с националното материално право, определено в приложение на нормите на неговото международно частно право. Прогласеното в тази разпоредба правило, че материалноправната действителност на клауза за предоставяне на компетентност трябва да се преценява съгласно правото на държавата членка на съда или съдилищата, определени в тази клауза, не урежда противопоставимостта на включената в коносамент клауза за предоставяне на компетентност по отношение на трето лице — приносител на посочения коносамент.

⁴⁵ Вж. също съображение XI от преамбюла на LNM, цитирано в точка 6 от настоящото заключение.

2) Член 25, параграф 1 от Регламент № 1215/2021

трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, по силата на която трето лице по договор за морски превоз на стоки, сключен между превозвач и товародател, което придобива коносамента, удостоверяващ този договор, встъпва във всички права и задължения на товародателя, с изключение на включената в него клауза за предоставяне на компетентност, която може да му бъде противопоставена само ако е договорена индивидуално и отделно от него“.